

Bölüm 22

EKRANLI ARAÇLARLA ÇALIŞMALARDA İŞ SAĞLIĞI ve GÜVENLİĞİ

Doç. Dr. Ozan ŞENKAL

22.1 Giriş

Uygulanan işlemin içeriğine bakılmaksızın ekranında harf, rakam, şekil, grafik ve resim gösteren her türlü araçlara ekranlı araç denir.

Hareketli makine ve araçların kumanda kabinlerinde ve sürücü mahallinde, taşıma araçlarında aracın kumandasındaki bilgisayar sistemlerinde, toplumun kullanımına açık bilgisayar sistemlerinde, işyerinde kullanımı sürekli olmayan taşınabilir sistemlerde, hesap makineleri, yazar kasa ve benzeri veri veya ölçüm sonuçlarını gösteren küçük ekranlı cihazlarda, ekranlı daktilolar bu tanım dışında bırakılmıştır. Ekranlı araçlarla çalışmalarda sağlık ve güvenlik yönetmeliği bu cihazlar için uygulanmaz.

Esas işi ekranlı araçlarla çalışmak olan ve normal çalışmasının önemli bir bölümünde ekranlı araç kullanan kişiye operatör denir.

Operatörün/çalışanın oturduğu sandalye, ekranlı aracın konulduğu masa ya da yüzey, operatör/çalışan-makine ara yüz yazılımı, monitör, klavye, yazıcı, telefon, faks, modem ve benzeri aksesuar ve ekranlı araçla ilgili tüm donanımların tamamının veya bir kısmının bulunduğu kısımlara çalışma alanı denir.

22.2 Çalışanların Bilgilendirilmesi ve Eğitimi

Ekranlı araçlarla çalışmalarda, çalışanlar aşağıdaki konularda bilgilendirilmeli ve eğitilmelidir. Bilgilendirilmesi ve eğitimi ile ilgili olarak aşağıdaki hususlara uyulmalıdır. Eğitim, özellikle aşağıdaki konuları içermelidir:

22.5 Operatör-Bilgisayar Arayüzü

İşveren, ekranlı araçlarla yapılacak işin düzenlenmesinde ve kullanılacak programların seçiminde aşağıdaki hususlara uymalıdır.

1. Programlar işe uygun olmalıdır.
2. Programların kolay kullanılabilir ve eğer uygunsa operatörün bilgi düzeyine ve deneyimine göre ayarlanabilir olmalıdır. Operatörün bilgisi dışında programlara müdahale edilmemelidir.
3. Sistemler çalışanların verimini artıracak ve kolaylık sağlayacak şekilde geri beslemeli olmalıdır.
4. Sistemler operatöre uygun hız ve formatta bilgi verecek şekilde olmalıdır.
5. Programların, özellikle verilerin algılanması ve kullanılması konusunda yazılım ergonomisi prensiplerine uygun olmalıdır.

Kaynaklar

1. Aydoğdu F. Bilgisayar kullanımında yaşanan sorunlar ve öneriler. İnternet: <http://tobbetuhastanesi.com.tr/bulletin/625-bilgisayar-kullanmakla-yasanan-sorunlar-oneriler>, 2013. Erişim: 11.08.2016.
2. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Ekranlı Araçlarla Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik, 2013.